

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

เงาะโรงเรียนขึ้นชื่อในจังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยเป็นเงาะพันธุ์โรงเรียนที่ดีที่สุดในโลกมีต้นกำเนิดของเงาะสายพันธุ์นี้อยู่ที่โรงเรียนนาสาร ตำบลนาสาร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานีซึ่งได้มีการนำเมล็ดจากต้นแม่พันธุ์ที่มีเพียงต้นเดียวมาปลูกโดยเงาะได้ถูกจัดเป็นผลไม้เมืองร้อนชนิดหนึ่งที่มีอายุมานานหลายปีและสามารถเก็บผลผลิตได้ตั้งแต่ออกดอกจนกระทั่งผลแก่ นอกจากนี้ก็ยังมีประโยชน์อีกมากมายทั้งการนำมาทานสดๆนำมาทำเงาะเชื่อมเชื่อมทำแยมเป็นคั้นแยมรากับและเปลือกของเงาะก็สามารถนำมาทำเป็นยาสมุนไพรได้ด้วย

ความเป็นมาของเงาะโรงเรียนเงาะถือเป็นผลไม้ขึ้นชื่อของบ้านนาสารและได้รับความนิยมนับอย่างมาโดยความเป็นมาของเงาะโรงเรียน มีเรื่องเล่าว่า เมื่อปี พ.ศ.2468 ได้มีชาวมลายู ชื่อสายจิน ชื่อว่า นายเค วอง ได้เข้ามาทำกิจการเหมืองแร่ดีบุกที่นาสารและได้ทำการปลูกเงาะขึ้นใกล้กับบริเวณที่พักซึ่งอยู่ริมทางรถไฟซึ่งเริ่มแรกนั้นนายเค วอง เพียงแค่นำเงาะพื้นเมืองของปีนังมาฝังรับประทานตามปกติ จากนั้นก็ทิ้งเมล็ดลงบนพื้นดินและด้วยความอุดมสมบูรณ์ของดินบริเวณดังกล่าวจึงทำให้เมล็ดที่ถูกทิ้งงอกขึ้นมาเป็นต้นเงาะประมาณ 3 ต้นหลังจากนั้นเมื่อนาย เค วอง ได้เลิกกิจการเหมืองแร่แล้วก็ได้ทำการขายที่ดินพร้อมกับบ้านพักให้กับทางราชการของไทยและต่อมาก็ได้มีการทำเป็นโรงเรียนขึ้นมาโดยชื่อว่า โรงเรียนนาสารซึ่งระหว่างนั้นต้นเงาะก็ได้เจริญเติบโตใหญ่ขึ้นและออกดอกออกผลและมีต้นหนึ่งที่แปลกไปจากต้นอื่นๆคือมีผลค่อนข้างกลม เนื้อกรอบหวานอร่อย จึงได้รับความสนใจเป็นอย่างมากในเวลาต่อมาชาวนาสารก็ได้้นำเมล็ดพันธุ์ของต้นเงาะดังกล่าวไปปลูกขยายพันธุ์กันอย่างแพร่หลายและเป็นที่ยึดกันทั่วไปในปัจจุบันและเนื่องจากเงาะสายพันธุ์นี้มีแหล่งกำเนิดอยู่ในโรงเรียนนาสารจึงได้มีการใช้ชื่อว่า เงาะโรงเรียน ต่อมาในปี พ.ศ.2512 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชก็ได้เสด็จไปยังจังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยนายชัช อุดตมางกูร ก็ได้ทูลเกล้าถวายผลเงาะโรงเรียนและขอพระราชทานชื่อพันธุ์เงาะใหม่นี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงได้มีพระราชดำรัสว่าชื่อเงาะโรงเรียนคืออยู่แล้ว เงาะสายพันธุ์นี้จึงมีชื่อว่าเงาะโรงเรียนอย่างเป็นทางการตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาและยังมีการจัดงานวันเงาะโรงเรียนขึ้นในทุกปีเพื่อแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดสุราษฎร์ธานีอีกด้วย (สหกรณ์การเกษตรบ้านนาสารจำกัด 2562)

ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเงาะโรงเรียนนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (จีไอ) เงาะโรงเรียนนาสารเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2557 กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ได้ประกาศขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ของเงาะโรงเรียนนาสารอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2561 โดยระบุพื้นที่การปลูกเงาะโรงเรียนนาสารครอบคลุมเขตพื้นที่ 3 อำเภอของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ อำเภอบ้านนาสาร อำเภอบ้านนาเดิมและอำเภอเวียงสระและเป็นต้นแบบเงาะแปลงใหญ่ปัจจุบัน เงาะโรงเรียนนาสาร ได้รับการยกย่องว่าเป็นต้นแบบเงาะแปลงใหญ่ของประเทศไทยผลสำเร็จของโครงการเกิดจากประชาชนส่วนใหญ่ในอำเภอบ้านนาสารที่ทำอาชีพสวนเงาะหันมาทำงานรวมกลุ่มในรูปแบบแปลงใหญ่ซึ่งเป็นนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มุ่งส่งเสริมการเกษตร โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก เงาะแปลงใหญ่ดำเนินงานในลักษณะบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ สถานีพัฒนาที่ดินสุราษฎร์ธานีถ่ายทอดเทคโนโลยีการปรับปรุงบำรุงดิน การใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมี การส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าการวิเคราะห์ดิน สนับสนุนสารเร่ง พด. เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยพืชสด สารปรับปรุงดิน สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 7 ดำเนินการตรวจรับรองมาตรฐานการผลิตพืช GAP สำนักงานสหกรณ์ (กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์, 2561) จังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มผู้ผลิตและการตลาด องค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มพูนทรัพย์สินสนับสนุนการรวบรวมผลผลิต ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านการอารักขาพืชจังหวัดสุราษฎร์ธานี ถ่ายทอดความรู้ด้านการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชเป็นต้น เงาะแปลงใหญ่ มีผู้จัดการพื้นที่เป็นผู้บริหารจัดการทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน ตั้งแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตส่งเสริมให้เกษตรกรรายย่อยมีความเข้มแข็งสามารถบริหารการผลิตและการตลาดร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับฟาร์มขนาดใหญ่ ขณะเดียวกันสามารถพัฒนากระบวนการทำงานในพื้นที่ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ศักยภาพของพื้นที่และตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกรได้อย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า เทศบาลตำบลนาสารให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาเงาะโรงเรียนนาสารในระดับหนึ่งเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของรัฐเพื่อให้การบริหารและการให้บริการสาธารณะเป็นไปด้วยความคล่องตัวมีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองปัญหาและความต้องการ ได้ดียิ่งขึ้นเทศบาลตำบลนาสาร ได้กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ในการพัฒนาอย่างเป็นระบบโดยมีความครอบคลุมภารกิจการพัฒนาในทุกๆด้านในอันที่จะแสดงถึงศักยภาพของเทศบาลตำบลนาสาร

ดังนั้นผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเกาะ โรงเรียนนาสารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมอย่างไร การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเกาะ โรงเรียนนาสารควรจะเป็นอย่างไร ผลการวิจัยในครั้งนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนาสาร เกี่ยวกับการพัฒนาเกาะ โรงเรียนนาสารที่ท้องถิ่นของประชาชนและเป็นข้อมูลแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ และเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเกาะ โรงเรียนนาสารเพิ่มมากขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเกาะ โรงเรียนนาสารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน ตำบลนาสาร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเกาะ โรงเรียนนาสารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน ตำบลนาสาร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเกาะ โรงเรียนนาสารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในตำบลนาสาร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้มุ่งศึกษาแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีและเอกสารผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเกาะ โรงเรียนนาสารสามารถกำหนดตัวแปรได้ตามรายละเอียด ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

1.1 เพศ	1.5 กลุ่มอาชีพ
1.2 อายุ	1.6 รายได้ต่อเดือน
1.3 ระยะเวลาที่อาศัยในท้องถิ่น	1.7 บทบาทหน้าที่ทางสังคม
1.4 การศึกษา	1.8 การรับข้อมูลข่าวสาร

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

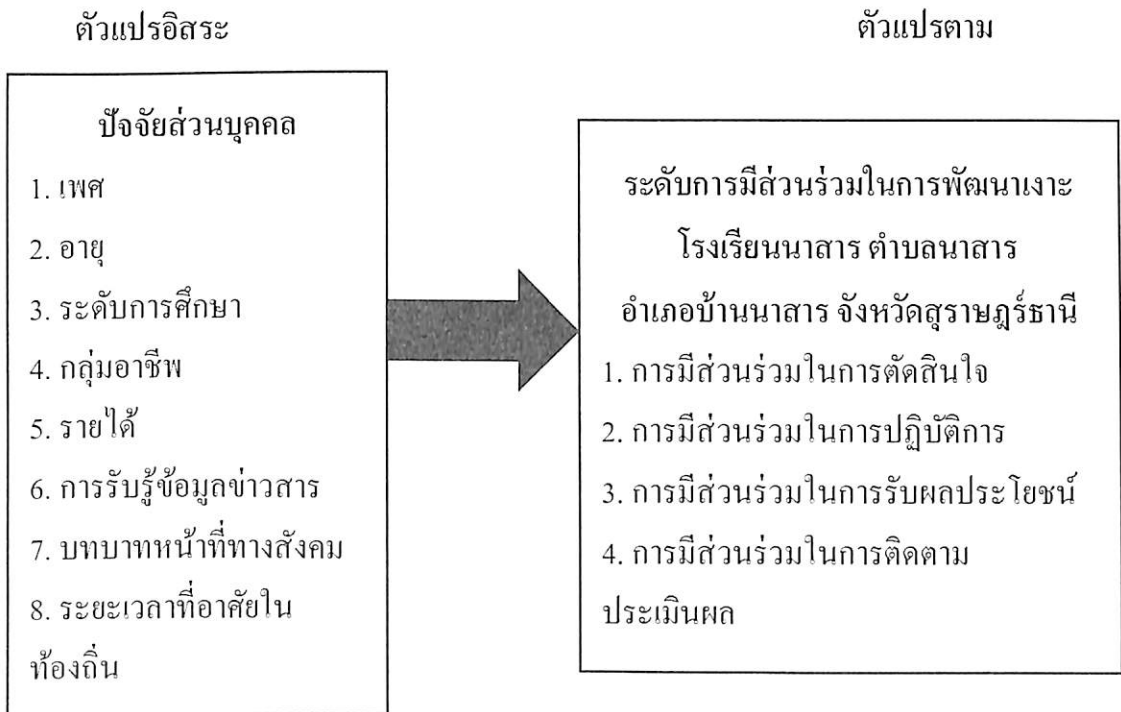
ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในการพัฒนาเกาะ โรงเรียนนาสาร ของเทศบาลตำบลนาสาร อำเภอบ้านนาสาร เมืองนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แนวคิดของโคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1977) ได้แก่

- 2.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)
- 2.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation)

2.3 การมีส่วนร่วมในการผลประโยชน์ (Benefits)

2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

จากแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

ภาพประกอบที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

คำถามในการศึกษา

1. ระดับการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในการพัฒนาเงาะโรงเรียนนาสารของเทศบาล ตำบลนาสาร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับใด
2. ระดับการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในการพัฒนาเงาะโรงเรียนนาสาร ของเทศบาลตำบลนาสาร อำเภอบ้านนาสาร เมืองนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคลหรือไม่ อย่างไร

สมมุติฐานของการศึกษา

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาเงาะโรงเรียนนาสารแตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาเงาะโรงเรียนนาสารแตกต่างกัน

3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาเงาะโรงเรียนนาสารแตกต่างกัน

4. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาเงาะโรงเรียนนาสารแตกต่างกัน

5. ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในท้องถิ่นต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาเงาะโรงเรียนนาสารแตกต่างกัน

6. ประชาชนที่มีบทบาทหน้าที่ทางสังคมต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาเงาะโรงเรียนนาสารแตกต่างกัน

7. ประชาชนที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาเงาะโรงเรียนนาสารแตกต่างกัน

8. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาเงาะโรงเรียนนาสารแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยเรื่องนี้ศึกษาเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเงาะโรงเรียนนาสารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในตำบลนาสาร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเงาะโรงเรียนนาสารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในตำบลนาสาร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 เพศ

2.1.2 อายุ

2.1.3 ระดับการศึกษา

2.1.4 อาชีพ

2.1.5 รายได้

2.1.6 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น

2.1.7 บทบาทหน้าที่ทางสังคม

2.1.8 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2.2.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

2.2.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

2.2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

3. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย หรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

งานวิจัยเรื่องนี้กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ ประชาชน ตำบลนาสาร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4. ขอบเขตด้านพื้นที่

งานวิจัยเรื่องนี้ศึกษาในพื้นที่ เทศบาลตำบลนาสาร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมจำนวนทั้งสิ้น 4 ชุมชน ดังนี้

4.1 ชุมชนวังหล่อ

4.2 ชุมชนปลายรางพัฒนา

4.3 ชุมชนสวนมังคุด

4.4 ชุมชนท่าปลา

5. ขอบเขตด้านระยะเวลา

งานวิจัยเรื่องนี้ศึกษาตั้งแต่ พฤศจิกายน 2562 - มกราคม 2563

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเกาะโรงเรียนนาสารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนใน เทศบาลตำบลนาสาร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเกาะโรงเรียนนาสารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนใน เทศบาลตำบลนาสาร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

นิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน หมายถึง การเข้าไปมีบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในการพัฒนาเกาะโรงเรียนนาสาร โดยเริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการและการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการคิดค้นหาปัญหา ลำดับความสำคัญของปัญหา กำหนด ความต้องการ และหาทางเลือกเพื่อ ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หมายถึง การที่องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนได้เข้าร่วมดำเนินงานตาม นโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรม ในการพัฒนาเงาะโรงเรียนนาสารของเทศบาลตำบลนาสาร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมถึงการปรับเปลี่ยนวิธีดำเนินการให้เหมาะสมกับชุมชน

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง การที่ประชาชนได้รับผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม จากการปฏิบัติงานในการพัฒนาเงาะโรงเรียนนาสารของเทศบาลตำบลนาสาร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การที่ประชาชนได้ร่วมคิด ร่วมทำ ประเมินผลการปฏิบัติงานตาม โครงการงาน และกิจกรรม ในการพัฒนาเงาะโรงเรียนนาสารของเทศบาลตำบลนาสาร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในรูปแบบของการพิจารณาตรวจสอบการดำเนินงานกิจกรรมที่ปฏิบัติ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรการบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา กรุงเทพมหานคร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง ในการศึกษาวิจัย ครั้งนี้ หมายถึง เทศบาลตำบลนาสาร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลนาสาร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เทศบาลตำบล (ทต.) หมายถึง หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับเมืองขนาดเล็กบริหารราชการตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2596 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่13 พ.ศ. 2552 ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึงเทศบาลตำบลนาสาร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ระดับการมีส่วนร่วม หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมขององค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในการพัฒนาเงาะโรงเรียนนาสารของตำบลนาสาร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 5 ระดับ คือ การมีส่วนร่วมมากที่สุด การมีส่วนร่วมมาก การมีส่วนร่วมปานกลาง และการมีส่วนร่วมน้อย และการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด โดยวัดจากการมีส่วนร่วมใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านปฏิบัติงาน ด้านการรับผลประโยชน์ และ ด้านการประเมินผล

บทบาทหน้าที่ทางสังคม หมายถึง การทำหน้าที่ของตนเองในชุมชนในฐานะอะไร เช่น ผู้นำชุมชน ประชาชน ข้าราชการ กรรมการชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาล เป็นต้น

ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การได้รับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการพัฒนาเงาะโรงเรียนนาสาร ของเทศบาลตำบลนาสาร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ปัจจัยพื้นฐานของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาสาร อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานะภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาอาศัยอยู่ในท้องถิ่น บทบาทหน้าที่ทางสังคม และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร